

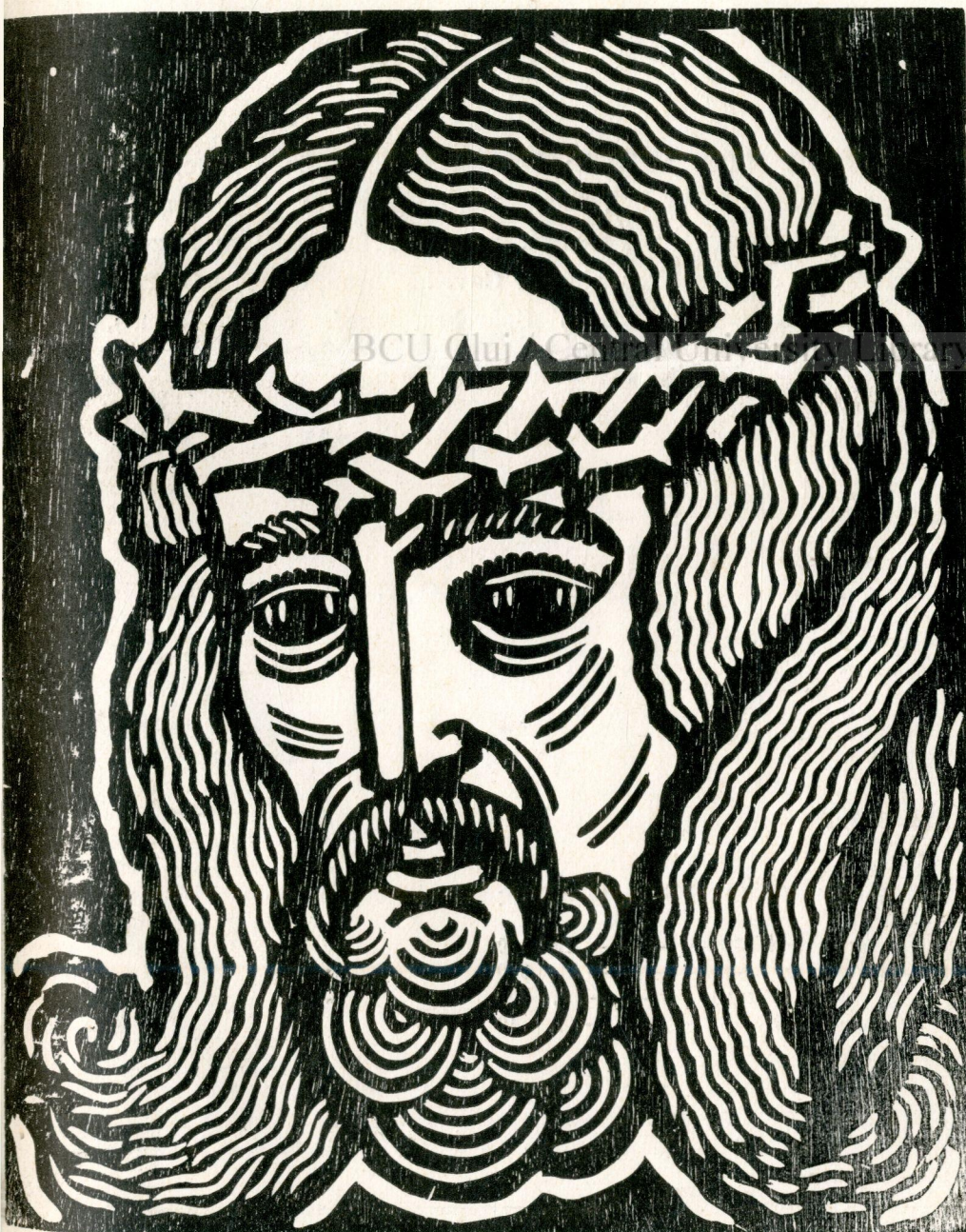
Ofirmarea

DITATĂ DE „ASTRA” DESPĂRIȚĂ MÂNȚUL ȘI SATU-MAR

Fondatori:
Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

Anul III. — No. 4

Aprilie 1933

In acest număr semnează :

VASILE SCURTU
OCT. RUBLEANU
TRAIAN GHERMAN
D. HINOVEANU
LIVIU SELEȘ
GEORGE MENICU
MIHAIL PINTEA
I. BŪTOIU
E. PANDREA
LUCIAN BRETAN
ANDREICA ION
ION ȘIUGARIU
ELEFTERIE BEOCA
CONST. GH. POPESCU

I. RENTEA :
Cununa de spini.

Exemplarul Lei 10

AFIRMAREA

APARE LUNAR

Redactori :

Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

GRUPAREA REVISTEI: dr. Ștefan Anderco, dir. Augustin Baci, dr. Lucian Brețan
farm. Alexe Nan, prof. V. Scurtu ing. Zeno Spârchez.

DESPĂRTĂMĂNTUL JUDEȚEAN AL ASTREI: Dr. Eugen Seleș, președinte, prof.
Gavril Barbul, secretar. Membri: Dr. Ilie C. Barbul, dir. Eugen Bota, dr. Titu Demian,
archidiacon Aurel Dragoș, f. primar dr. Augustin Ferenciu, președ. Trib. Dumitru Huzum,
dr. Ion Maioreanu, prof. Victor Mathei, dr. Ion Oros, chestor Gavril Păușan, dir. Nicolae Pop,
prof. Octavian Ruleanu, prof. Vasile Scurtu, ing. Zeno Spârchez, prof. Silviu Tămaș,
dir. Emil Țișcă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Rugăm stăruitor pe toți cititorii noștri să binevoiască a ne achita abona-
mentele.

Redacția și Administrația Str. Moldova 53 Satu-Mare.

ABONAMENTE:

Particulari	— — — — —	Lei 100
De sprijin	— — — — —	„ 300
Pentru instituții	— — — — —	„ 400
Exemplarul	— — — — —	„ 10

Afirmarea

Literară—Socială

EDITATĂ DE „ASTRA”, DESPĂRȚĂMÂNTUL SATU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL III — No. 4.— APRILIE 1938

O veche geografie a Transilvaniei

Date importante în legătură cu județul Satu-Mare

de VASILE SCURTU

Zilele acestea ne-a ajuns în mână un manual vechiu de geografie, scris în limba latină, care credem, că este necunoscut multora și cuprinde observații și studii interesante asupra Ardealului și deci și a județului nostru.

Exemplarul care-l posedăm, este a 4-a ediție, tipărit în anul 1792 la Pozsony (Bratislava) și poartă titlul: „Compendium Hungariae Geographi-cum“ ad exemplar Notitiae, Hungariae Novae Historico-Geographicae, Mathiae Bel.

Autorul cărții nu este indicat nicăieri, însă într-o prefață spune, că i-au servit ca model la compunerea operii sale scrierile istorice și geografice a lui Matei Bel și Ioan Szászki-Tomka. Aceștia au fost cei mai mari geografi ai Ungariei, din secolul XVIII și au trăit în Bratislava, unde a apărut și cartea de care ne ocupăm, nu mult după moartea lor.

În primele 46 pagini autorul vorbește despre Ungaria în general, apoi își împarte opera în mai multe părți, tratând diferite ținuturi ale țării, împărțite în felul următor: Ungaria de dincoace și de dincolo de Dunăre, apoi Ungaria de dincoace și dincolo de Tisa, Slavonia, Croația, Dalmația, Galizia, Lodomeria și la urmă marele principat al Transilvaniei.

În capitolul Ungaria de peste Tisa, se cuprind între altele și județe, sau părți ale județelor românești de astăzi: Timiș-Torontal, Severin, Arad, Bihor, fostul județ al Zarandului, Satu-Mare, Sălaj și Maramureș. Împărțirea administrativă de atunci a județelor diferă mult de cea de astăzi și de aceea, ne-am mulțumit a reda numai numele județelor românești, a căror descrieri și localități figurează în cartea noastră.

Ne vom opri la jud. Satu-Mare și vom înfățișa cititorilor, datele istorice și geografice, care le

conține cartea noastră asupra acestuia. Vom trata însă numai despre localitățile, cari aparțin acestui județ în împărțirea lui administrativă de azi, nu cea care a avut-o atunci, căci ar însemna să tratăm și despre câteva localități din Ungaria actuală, sau alte județe, care nu ne interesează.

Nu este în intenția noastră a da un studiu geografic asupra hotarelor vechilor județe și a evoluției acestora în cursul timpurilor. Vom indica însă date asupra localităților existente și azi în județul nostru și în special informațiuni prețioase, care se dau despre elementul românesc din acel timp, în aceste părți, care precum se va vedea sunt foarte interesante și demne de relevant.

Incepem cu numele vechiu al comitatelor (județelor) de atunci din a căror părți prin contopire sau anexare s'a mărit și extins județul nostru, până în forma, care o are astăzi.

La pagina 293 se vorbește despre:

1. *Districtul Cetății de Piatră.* (Districtus Kövár.)

Despre locuitorii acestui județ se spune, că *cei mai bogați și mai mulți sunt Români*, sunt și Unguri puțini, cari își păstrează obiceiurile strămoșești.

Localitățile acestui district, despre care se face amintire sunt următoarele:

Copalnic-Mănăstur (Kapolnoc), despre care se spune, că își are numele dela un râu și deși este răsfirat între munți înalți, totuși are comunicație cu mai multe sate.

Montanus, căruia Români îi zic *Pegyalulire* (ortografia ungurează a românescului Pe Dealuri), cufundat între munții cari despart Ungaria de Ardeal. (Foarte probabil actuala comuna *Preluca*.)

Cetatea Chioarului (Arx Kövár), este cetate dublă: o parte mai înaltă zidită pe un loc mai

ridcat, cu palate mari, cum arată ruinele, iar celelaltă parte zidită pe un loc mai jos, întărită cu metereze, fiind destinată pentru locuința prefectului. Ambele cetăți după multele suferințe din timpul răscoalei lui Rakoczy, au fost apoi distruse din porunca împăratului. Intreg districtul are 3 orașe și 36 sate.

Celelalte 2 orașe, cari se amintesc sunt: *Berchezul* (Berkesz) și *Cavnio* (Kapnik). Despre primul se spune, că e aproape de cetatea Chioarului și a primit mai multe familii nobile. Cavnicul e un oraș de munte, a cărui locuitori scot aur și argint din munți. Dela anul 1743—1748 s'au întrerupt lucrările mineritului. Sunt indicii, că și vechii locuitori s'au îndeletnicit cu această meserie. În județ sunt multe ape minerale vindecătoare de boli. Cea mai vestită este la Copalnic (Szurdo-Kapolnok) a cărei putere de însănătoșare e mult lăudată de locuitori.

Scaunul de prefect, care este schimbător, acum e vacant.

2. *Județul Satu-Mare*. (Comitatus Szathmarienzi.)

După ce descrie hotarele acestuia, vorbind de locuitorii lui, spune că în cea mai mare parte sunt Unguri. (Afirmația aceasta, în parte, e îndreptățită, căci se știe, că o bună parte a fostului județ a rămas în Ungaria de astăzi. N. R.)

În părțile județului vecine cu *Transilvania* locuitorii sunt *Români*, în părțile Maramureșului *Ruteni*, apoi *Germani* și *Slavi*. Contele *Karolyi* a adus aici *Șvabi*.

Porumbul se cultivă foarte mult în județ, apoi vinul se găsește mult și ieftin. Munții din marginele județului sunt sădiți cu vie. Nu se dă atențiunea cuvenită creșterii vitelor.

Județul are 19 orașe și 236 sate.

Satu-Mare. (Szathmár-Németh latinește Szathmarium.)

Așezat pe insula fluviului *Someș*, oraș întărit și în mod natural și artificial. După ce a fost ocupat a doua oară de oamenii lui *Bathori*, i s'au zidit metereze, tari și puternice, cari au zădărnicit multo asedii neîndreptățite. Acum după ce a ajuns în posesiunea *Ungurilor*, este neglijat și restaurarea întăriturilor regresează. În partea apuseană are un oraș, anexat, locuit de *Unguri* și *Germani*. Sunt aici și *Români*, cari se ocupă pe de o parte cu *negustoria*, pe de altă parte cu *agricultura*, iar puțini se ocupă cu *cultivarea viței de vie*, căci acest nobil fruct se găsește aici din belșug. Orașul s'a format din 2 orașe: *Satu-Mare* și *Nemeti*, pe care le desparte râul *Someș*; la anul 1715 s'au unit și a primit drepturile de oraș liber regesc. Se zice, că în anul 1370 *Elisabeta* mama lui *Ludovic I*, a introdus aici pe *Jezuiți* și le-a dat locuință. Aproape de oraș, unde odinioară era Cetatea, își aveau sediul *Jezuiții*, cari au fost aduși la sfârșitul secolului *XVI*, iar neamul vestit al *Karolyeștilor* și *Petre Pazmany* arhiepiscopul

Strigoniului i-au protejat foarte mult.

Baia-Mare. (Rivulinum sau Rivulus dominarum, ungurește Nagy-Bánya, sau Asszony-Pataka).

Vechi colonie, teutonă, a ajuns dintr'un sat mic, ce fusese înainte, oraș liber regesc. A primit numele de Râul Doamnei, pentru că nu numai orașul, ci și minele aparțineau pe vecie Reginei *Ungariei*. Se vorbește apoi despre minele orașului, iar de locuitori, că în număr mic se ocupă și cu cultivarea viței de vie. În munții din jur, se cultivă *caștane*.

Ardud. (Erdöd.) La depărtare de 3 mile de *Satu-Mare*. Mai înainte era o cetate foarte întărită, nu numai prin așezare, ci și prin întărituri, ce se văd și azi în ruine, căci după ce a suferit asediul lui *Ioan Sigismund*, fiind ocupată, a fost distrusă până în temelii. Acum aparține conților *Karolyi*, cari din nou au ridicat un castel acolo unde fusese cetatea cea veche.

Baia-Sprie. (Felsöbánya.)

Oraș minier, la o milă depărtate dela *Baia-Mare*, cu așezare plăcută, lângă râul *Săsar*, care este potrivit și pentru spălarea metalelor. E știut că din pământ se scoate aur și argint. Dă un venit bogat, *Măestății Sale Reginei*. Cetățenii minieri, cei mai mulți sunt *Slavi*, *Germani* și *Români*, cari toți se bucură de libertatea comună a minerilor. Nu plătesc nici impozite și nici nu sunt siliți să de dea întreținere de iarnă soldaților.

Medieșul-Aurit. (Aranyos-Medgyes.) Oraș cu mulți locuitori, lângă *Someș*. A avut cândva cetate întărită.

Seini. (Szinnier-Várallya.)

Județul are câteva ape minerale. Așa este *Borkut*, lângă *Baia-Sprie*, apă cu gust amarui.

Izvorul de lângă *Baia-Mare* așezat într'un loc plăcut, izvorește din dealurile acoperite cu vii și este cercetat mai mult decât cel dela *Baia-Sprie*, pentru gustul lui plăcut, din care cauză locuitorii l-au acoperit. Prefectul (Comitis) este Contele *Iosif Karolyi*.

3. *Județul Ugocea*. (Comitatus Ugotsensis.) După ce se arată limitele județului, se vorbește de locuitorii lui, cari sunt *Unguri*, *Ruși*, *Slavi* și continuă astfel: „sunt și *Români*, cari duc o viață simplă și sunt săraci“.

Dintre localitățile acestui județ, cari aparțin astăzi, jud. *Satu-Mare*, este amintit numai *Halmeul* (*Halmi*, *Holmi*) care este descris astfel: deschis din toate părțile, deși știm, că odinioară a fost înconjurat cu un șanț de apărare. E așezat pe șes, având icicolo și coline. Prefectul județului este *Iosif Teleky*.

Am scos aceste date despre județul nostru, pentru ca să se vadă, cum este înfățișat acesta de un geograf anonim în anul 1792. Ele ne par cu atât mai interesante, cu cât cel care le dă, vorbește cu ură și patimă despre *Români*, precum vom arăta în unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

PEISAJ PASCAL

de OCTAVIAN RULEANU

DE SLAVĂ

Au pornit crainicii lumii să vestească nou gând. Mustire de fapte înnoite și duh al înțelegerii ce va să vie. Ființa ni se absoarbe în încântare supremă.

Fost au profeți, și sânt încă, meșteri ai farmecului de vorbă și închinători chipului prea sfânt, purificat prin înviere. Ei ne-au purtat cu visul prin azur și ne-au deschis calea destelenirilor sufletești.

Printre ei se desprinde figura luminatului Al. Vlahuță. Inchidem ochii, și izvorul parfumat al miezului de cuvinte, curge fermecător într'una, ca un joc de artificii. Este imnul măririi lui Cristos... Sântem la Paști... Ne reamintim . . . Povestea fiului de dulgher din Nazaret... Colinda lui prin lume... Împarte pretutindeni minuni și fericire, iar oamenii nu-l înțeleg. Il alungă cu pietre... El surâde și tace... Se sacrifică. Dar iubirea încolțește și face miracole. Ea dă speranțe de ridicare... Toți cei oropsiți pot deci, să privească lumina.

...„Voi toți, ce-ați plâns în întrunerec,
Și nimeni nu V'a mângăiat
Din lungă voastră 'ngenunchere,
Sculăți.... Cristos a înviat!“

Și minunea învierii din „letargie“ a călăuzit întotdeauna neamul nostru. Sărbătoarea jertfei este cântecul de slavă al celor mulți asupriți. Ne-o spune patetic, poetul Octavian Goga, când chiamă la viață pe cei care au suferit „sub lărgăntindere albastră“

....„Eu celor orbi desleg azi taina înfricosată
(de-a vedea
Și prăznuesc, că'n al lor suflet învie, învierea
(mea!

Slavă, se cuvine Ție Doamne!... Primăvara... Paștile... Și gândurile de mai bine... E tot ce ne mai dă speranțe.

RURAL.

Ei atâta farmec în viziunea coșbuciană „La Paști“ încât mă simt neobligat, să creez întoducerea la mediul patriarhal. Mistica sărbătorească a sfintei învieri o trăești prin toți porii simțirii tale. Momentele de infiltrare în peisajul rural sânt simple și naturale, așa cum este însăși satul, nefalsificat de microbii civilizației, și prin urmare cu atât mai aproape de spiritualitatea credinții adevărate.

Ascultați cum te fură vorba:
„Prin pomi e ciripit și cânt,
Văzduhu-i plin de-un roșu soare
Și salciile'n albă floare —
Ei pace'n cer și pe pământ.
— Răsufiul cald al primăverii
Adus-a zilele'nvierii...“

Oh!... ce frumos e să trăești undeva izolat și să vezi seninătatea tăcută a creștinilor ce în-tâlniți în cale își zic... Cristos aînviat! Liniștea intervine ca un decor material de extaziere. Iar mișcarea oamenilor iluminați de cucernicie, îți dă impresia unei totale participări, la negrăitul act al învierii.

Și cum fibrele țesutului sufletesc ale poetului, nu puteau să nu-și simtă aproape prezența mamei, este firesc ca ea, să închidă decorul, printr'o dorință deplin justificată, cu înălțarea gândurilor spre divinitate.

....„Eu știu că și'n aceste zile
Tu plângi pe-al tău copil dorit!
La zâmbet cerul azi ne chiamă
Sânt Paștile! Nu plânge mamă!“

URBAN

Inchiși în cearcănul unor ziduri seci, simțirea ni se ascute în aspecte formale. Paștile pe lângă noi, trec indiferente, neîmpoțonate cu acel farmec, singurul regenerator de elevare.

Orașul prin palpația străzii devine un moloz incolor. Năzuințele prind întrupare, în trepidația forțat accentuată, a vieții libertine. Sgomot atârnat de praful aerului. Raze de soare smulse din smocul mlădițelor ieșite în pragul soarelui. Și oameni mulți ca viermii, guralivi fără astâmpăr.

Un sigur aspect divers. Caracteristic orașelor ardelenene. Deci și Sătmarului. Este obiceiul parfumatului Obiceiului străin de sufletul nostru. Dar nu e condamnabil. Ne amintește puțin, de suavitătea esenței de viață. Are un senz mai semnificativ. Dozarea parfumului constituie punctul miraculos al metamorfozei. Ce adânc înțeles al rodirii de viață, îl are „stropirea“ ființei iubite! . . .

Tinerii devin cavaleri. Iar fetele, roze în muguri . . . Este unica realitate, ce leagă orașul, de pământul reavăn, dătător de veșnică primenire spre năzuinți mai pure.

Marile trăiri, prilejuite de sărbătoarea primăverii, nu pot fi atinse, decât prin tentacule izvorâte din simplitatea simțurilor pornite dela natură.

O reînțoarcere la matca lor, dă iluzia unei relative fericiri . . .

Nunta țărănească într'un sat din Sătmar

de TRAIAN GHERMAN

În comuna *Ilba*, la 15 km. depărtare de Baia Mare, sunt următoarele obiceiuri la nuntă:

Un tânăr când vrea să se căsătorească, merge într-o seara la părinții fetei, ca să le ceară învoirea după ce mai înainte s'a înțeles cu fata. De când în alte părți ale Ardealului e obiceiul, ca tânărul să meangă însoțit de un om mai bătrân din familie, ori un om mai cu vază din sat, sau chiar și de doi, cari au rolul, așa de greu pentru fecior, „să ceară fata“ dela părinți și cari se numesc *cotători* (căutători), în *Ilba* e obiceiul, ca feciorul să meangă numai singur.

Părinții fetei știu de mai înainte, că în seara numită le vine pețitor la casă. De aceea 'i fac toate pregătirile, să primească cât mai bine pe noul pețitor. Aceasta o reclamă și cinstea casei, ca să nu le meargă *hiriu**) că n'au știut să primească, așa cum se cuvine, pe un străin.

După câteva vorbe obișnuite, despre vreme și altele se așează cu toții la masă, cinează împreună și ospătează. În tot timpul, cât sunt la masă nu se vorbește nimic despre căsătorie și despre intențiile, cu cari a venit feciorul la casă. După cină tânărul pleacă, iar fata, în semn de cinstire din partea familiei, îl petrece pân' afară.

A doua zi seara tânărul vine din nou la casă. El omenit cu cină și de data aceasta. Acum însă părinții fetei nu mai pot tănui, că n'ar ști de intențiile serioase ale tânărului; de aceea trebuie să-i deie un răspuns, că sunt, sau nu, învoiiți la o eventuală căsătorie. Răspunsul lor e dat într-o formă foarte discretă, ca de altfel și cerutul fetei din partea tânărului. După cină, când tânărul pleacă acasă, dacă fata îl petrece pân' afară, e semn că părinții fetei își dau învoirea la căsătorie, iar dacă nu-l petrece nimeni, e semn că n'are ce mai căuta la casă.

În cazul că părinții fetei sunt învoiiți la căsătoria tinerilor, feciorul vine și a treia seară. Acum însă, nu mai există nici o piedecă de a discuta pe față gândurile de căsătorie. Tata fetei îi întreabă pe tineri dacă sunt învoiiți și ei, să se căsătorească. După ce se declară și ei, tinerii dau mâna de învoire în fața părinților fetei în semn de legământ.

Acum urmează să-și deie învoirea, mai bine zis, să se declare și părinții tânărului, că nu se opun la căsătoria fiului lor. La o săptămână după ce a cerut tânărul mâna fetei, vin la casa fetei. Invoiala făcută între părinți o ia în scris vorbă, ajung să discute și căsătorie proiectată. Părinții feciorului acum întreabă ce zestre dau fetei. Invoiala făcută între părinți o ia în scris

preotul și o semnează părinții, preotul și doi mantori. Părinții de obicei s'au înțeles de mai înainte asupra zestrei. Discuția de acum e mai mult o declarație formală, care se consemnează într'un act solemn, pentru ca să se evite pe viitor orice discuții și neînțelegeri.

Pentru seara aceasta s'au făcut pregătiri mai mari, deoarece sunt chemate la cină și neamurile. După semnarea actului, preotul cere declarația de învoire din partea tinerilor, apoi se așează cu toții la cină. Masa aceasta se numește *ospăț* și ține până la miezul nopții.

În ziua următoare, atât fata, cât și feciorul își aleg câte doi tineri, cari vor fi *chemători*. Fata își mai alege patru prietene; acestea contribuie cu bani să cumpere *planchicine*¹⁾ și *ștruțuri*²⁾. Cele patru fete decorează cu ștruțuri pălăriile celor patru chemători, iar *planchicinele* le anină de pieptul acestora.

În portul acesta de sărbătoare cei patru chemători pornesc încă în ziua aceea la chemat, adică să invite la nuntă.

Chematul îl încep dela preot. Când intră în casă, încep chematul astfel:

— Aflăm pe Dumnezeu cu Dumnevoastră.

— Dumnezeu v'aduce 'n pace.

Apoi continuă:

— Tot avem un cuvânt de cuvântat,

Pe bunul Dumnezeu de lăudat.

Anume, iest' cuvântul lui Dumnezeu întâie oară

Și a' Maicii Precurate

Și a doisprăzece sfinți Apostoli

Și anume:

Un cuvânt dela Craiul cel nou

Și dela Crăiasa cea noauă;

Zic așa prin gura noastră:

— Mulțămim milostivului Dumnezeu

Că și noauă ne-o rânduit, naștere,

După naștere botejiune,

Creștere și mărire,

Zi de bucurie,

Ceas de căsătorie,

Care s'apropie să vie.

Dar nici noi nu ne putem căsători,

Nici mulăți³⁾

Fără de fețe de omenie.

Inchinăm cuvântu' la domnu' nostru părinte⁴⁾

Să facă bine,

Să ustenească

1) Planchicine = panglici, betele roșii.

2) Ștruțiu = floare artificială din ceară, sau hârtie.

3) A. mulăți = a petrece (dela ung. *mulatni*).

4) Părinte = forma de agrăire a preotului, obișnuită în Ardeal.

*) *Hiriu* = veste (dela ung. *hir*)

La biserica Ierusalimului,
La scaunul molitvului
Să puie cununii de piatră scumpă
Pe capetele noastre
Dar să nu gândiți
Că suntem niște cialăi⁵⁾
Sau prebalăi;
Că suntem cu nume mânăți
Dela mireasă
Cu zădie de mătasă,
Dela mire
Cu ștruțiu de busuioc,
Ca Dumnezeu să le deie noroc.

Preotul le mulțumește pentru cinstea de-a fi fost chemat la nuntă și îi cinstește cu câte un pahar de băutură. La plecarea dă chemătorului care a stărostit două bomboane, una pentru mire și una pentru mireasă. Chemătorii nu-și continuă drumul, ci se întorc la casa fetei, unde îi așteaptă atât mireasa, cât și mirele, cărora le dau bomboanele aduse dela preot. Pentru cinstea, ce le-a făcut-o preotul, mirele și mireasa îi trimit preotului, (tot prin cei patru chemători, două struțuri de flori.

Acum cei patru chemători merg la toate casele cu fete și feciori, să-i cheme la nuntă. Chematul se face la fel, cum am văzut mai sus, cu schimbarea potrivită la nume. Totodată spun și ziua, cândva fi nunta.

În ziua nunții chemătorii vin de dimineață la casa miresei. Aici sunt așteptați cu masa întinsă, dar la masă se pun numai cei patru chemători. În timpul cât chemătorii sunt la masă vine mirele cu muzica. De aici mirele, mireasa și chemătorii cu muzica se duc la preot și îl roagă să meargă la biserică să spovedească pe miri. În timpul cât sunt la biserică mirii, toți tinerii — fete și feciori — se strâng la casa mirelui, unde vin dela biserică și chemătorii cu muzicanții și joacă. După liturghie, mirele și mireasa se despart la biserică și fiecare merge acasă. Jocul la casa mirelui ține până după amiază, fără băutură și mâncări.

După amiază chemătorii merg din nou la preot și îl roagă, să meargă la biserică, să cunune pe miri. Dela preot, pleacă la nănași, de asemenea să-i roage să meargă la biserică pentru cununie. De data aceasta chemătorii nu-și mai spun misiunea, în versuri.

După ce au fost la preot și nănași, chemătorii merg la casa mirelui. Acesta îi așteaptă cu un lighian curat, pe umăr cu un ștergar nou, nefolosît, le spală mâinile chemătorilor și cu ștergarul le șterge. De mai înainte mirele a cumpărat pe seama chemătorilor câte-o „medalie“ — o insignă — pe care stă scris numele mirelui. Fiecăruia îi pune pe piept o medalie de aceasta, ca dovadă că au autorizația să vorbească în numele mirelui, că altfel mireasa nu-i primește.

⁵⁾ Înșelători — mincinoși.

(Continuare în numărul viitor.)

Poem cu patru ulmi

Privește prietene, — la umbra celor patru ulmi,
Copilăria noastră cumpănește în privire culmi.
Pe lângă drumul care sue cu poveri în țară,
Îndoae pe tulpini bătrâne visuri în brățară.

Spre fântânile cu basmul mistuit în unde, —
Ceață și uitare grea, că nu mai poți pătrunde.
Diminețile de vară lunecă încet peste pădure
Și pleacă gene să culeagă rouă din miriști cu mare...

Voinicii trec călări să strângă zarea cu lumină în
pocale.
Gemând în cântec de nădejdi și trudă carăle'n năduh
Așteaptă cu loitre 'n aer holda să coboare duh...

Spre stejerici se văd cirezi abia în aburii din cale.
Copii mici adună găngurind în umbre de petițe anii
Și îi anină boabe de azur pe boltă pulbere în dani...
Toiagul cu rămăneri până 'noapte nu-l mai am.
Trecutul, ca un prieten, mi-a batut cu patru ulmi
la geam...

Lună plină

Imi cad din umbrele de plopi
Tăceri în gându-mi răsedite de dor...
Din fiecare chip de vreme dulci ochi
Surâd în vis durerilor, ușor...

Cu somnul alb din basme împlinite
Trecutul viu se'ngrămădește'n ploape.
Copil din zări albastre, înflorite,
Căldura primăverii noastre e aproape...

Liniste

Grădina tatii 'n somn adânc culege
În duh de frunze aurul din soare;
În adâncimi, ca'n visuri frământat
De rădăcini flămânde, lutul doare...

Aproape, la răscruciu cu fântâni
Amkaza fură limpezimi din ciuturi;
Și'n aer, peste flori și unde, vezi aievea
În mâinile veclii, liniști vechi și fluturi...

D. HINOVEANU

FERRARI

de LIVIU SELEȘ

Viața de student într'un oraș gigant ca Berlinul, departe de a fi frumoasă, este posomorâtă, tristă, izolată. Te simți pierdut și nesigur în imensitate, iar prea mulții români pe cari îi întâlnești pretutindeni te fac să nu ai acolo nici nostalgia țării. Și nu ai nici nostalgia soarelui, a verdelui și azurului românesc, căci — adâncit între zidurile școlii, ori acelea ale camerei, aplecat deasupra unei plăși ce se cere până mâine terminată, sau trecând printre clădirile uniforme și lipsite de viață, pe străzi tăcute, deși foarte circulante — uiți, sub cerul acela mereu înlăcrămat, frumusețile naturii lăsate departe, la Soare Răsare. Te dăruiești în întregime muncii tale și cultumei locale.

Arareori ai ocazia să evadezi din atmosfera prusacă, ce te înconjoară grea, brutată, lipsită de finete, de spirit și frumos căreia și tu, ca și ceilalți români, te-ai adaptat.

Sunt doi ani de-atunci. Trăisem un an în Berlin. Mă simțiam familiarizat cu limba și cu oamenii corecți cu mine, ca și cu toți străinii. Corecți, nu însă și simpatici. Mă obseda mereu imaginea ce mi-o făcusem despre prusaci — imagine care nici acum nu mi se șterge, ci dimpotrivă se conturează din ce în ce, cu cât îi cunosc mai deaproape. Oamenii roboți. Oamenii pe cari refuzi să ți-i apropii.

S'a dus vesea printre românii din Berlin despre un restaurant italianesc. Speram să găsim acolo o evadare din apăsătoare atmosfera ce ne înconjoară.

L-am cercetat de atunci mereu, în fiecare seară. Ne simțiam acolo cu toții mai bine, în restaurantul acela mic, cu pereții îmbrăcați în pânză roșie, cu lumina estompată, cu gălăgia care n'o găsia în celelalte restaurante ale Berlinului. Erau numai italieni, francezi, spanioli, la cari ne atașaserăm și noi, românii.

Cânta un patefon cantele napolitane, serenade venețiene și tangouri argentine. Se consumau spaghetti aduse din Italia, tagliatelli, tonno à la fiorentina, ravioli și celelalte mâncăruri italienești. Se bea chianti servit în sticle în formă de pară, acoperite cu împletituri de rafie.

La masa noastră rotundă eram trei-patru români (mai târziu chiar mai mulți) și doi prieteni spanioli, unul din Venezuela, celălalt din Mexic.

Acolo la Capri — așa fi zicea restau-

tului — ne întâlneam în fiecare seară, ne povesteam noutățile, greutățile și comentam evenimentele zilei. Eram în altă țară, în altă atmosferă, mai apropiată de a noastră, latină și sudică.

Dar farmecul localului era mai cu seamă chelnerul obraznic, cu serviciu rău, cu gura mare, amicul nostru al tuturor, Signor Ferrari, mai târziu Ferrari.

Mă întâmpina în fiecare seară cu privirea ascuțită și jucăușă cu un *buonna sera rumeno*, la care îi răspundea cu o *bună seara*, pe românește, ca să ne continuăm convorbirea unul în românește, celălalt în italianește, până la masă, unde mă conducea să-mi ia pălăria și s'o pună într'unul dintre cuierele libere.

Așteptam să-mi dea lista de bucate, după ce îmi salutasesm cunoscții din local (aproape pe toți îi cunoșteam). Și fiindcă obiceiul lui Ferrari era să mă lase să aștet, așteptam câteva minute. Apoi, nerăbdarea mă obliga să-i fac un semn, două, în sfârșit să-l strig și să-i spun pe francezeste (pe românești nu m'ar fi înțeles, iar nemțește să vorbesc cu Ferrari fost un sacrilegiu) că m'am saturat de atâta așteptare și că vreau să fac comanda. Atunci Ferrari îmi răspundea obraznic:

— Care așteptare? Așteptare!... De-abia ai intrat. Ce, vrei să sbor, să-mi pun aripi la picioare? Uite-ai dracului, românii ăștia, cei mai nemulțumiți întotdeauna!

Vorbia înainte scuturându-și capul în stânga și dreapta, aruncându-și privirile rezezi spre mine și peste întreaga sală:

Nu vezi ce lume am azi? *Egizzio* are liber, *Giovanni* e bolnav, iar patronul e la teighea. Poftim lista. Și să nu mă mai plictești. *Spaghetti*?

— Da. Cu mult sauce tomat.

— Plătești dublă, mă întâmpina el insinuant.

— Ba n'o plătesc... și adu-mi și parmezan în deajuns.

Fugea apoi să conducă la masa unde eram așezat pe vreun prieten ce tocmai intra, și să profite de acest prilej de neatenție din partea mi, să fugă la bucătărie să scoată mâncarea câtorva clienți nerăbdători. Așteptam în zadar să se reîntoarcă.

— Dragă Ionele, să știi că nu mai viu. Împierd timpul; aștept cu anii până mă servește aiuritul ăsta de macaronar. Mă mir că mai trăește neam de astfel de zăpăciți.

— De ce mai vii? În definitiv, de ce venim — de ce viu și eu, mă întreb? Am încercat să mi schimb restaurantul...

— ...și nu poți...

— ...și nu pot! Mi-e deajuns să văd toată ziua capete de nemți bosumflați și umflați cu bere, îmbrăcați în toate culorile curcubeului, cu haine, pălării și pantofi de forme lăbărtate. Mire silă când îi văd. Și dacă înainte de a mă culca, ultimul om pe care-l văd e neamț, visez rău... Da visez urât de tot! De aceea nu pot să nu trec pe la Capri!... Dar azi se întrece Ferrari.

— Subito! Uite-mă, că sosesc. Ecco!... Așa, spaghetti cu mult sauce, cu mult parmezan... și dumitale la fel! (către prietenul meu). Și v'am comandat și mațe de vițel cu... cu tot ce trebuie și compot de piersici.

— Dar eu vroiam o costiță...

— ...iar eu o prăjitură...

— Costița o mănânci și în alte restaurante. Ești doar la italieni! Las că vei fi mulțumit; ascultă-l pe Ferrari... Un vin?

— Mie să-mi dai un pahar, dar mare, de apă!

— Apă! toată ziua apă, de parc' ai fi brocoiu. Ai să te îneci doar, odată! Auzi dom'le, apă! Un sfert de Chianti roșu, ori bianco dulce, ori bianco mezzo?

— Apă, — ne-am înțeles!

Ferrari a înțeles că trebuie să mă lase în pace să-i aducă numai lui Ionel un pahar de Chianti bianco, despre care jură că-i original și nebotezat. Terminam cu greu masa, chinându-mă să mănânc ca italienii macaroanele care îmi lunecau din furculiță, enervându-mă. Ascultam plăcile pe cari le-aș fi putut cânta d'a capo al fine, atât de mult le auzisem, privind tablourile de pe pereți, evocatoare ale unei țări cu mare și cer deschis, cu flori multe și lumină primăvărată, cu temple păgâne și biserici catolice, cu capitoliuri antice și palate medievale. Cât de caldă și romantică este țara aceasta în formă de cizmă, chiar și în tablouri simple, fugare, stângace!

— Vezi prietene, îi spuneam lui Ionel, să-mi faci un chelner neamț, ceace îmi face Ferrari, n'ași mai intra în restaurantul în care servește. Dar sunt oameni și oameni. Pe Ferrari, însăși obrăznicia, n'era presărată adesea de humor, zăpăceala lui îl face simpatic. Are charme-ul lui aparte. Pe Ferrari nu m'ași putea supăra niciodată.

La plată, Ferrari era ca și la serviciu: guraliv și nepromt. Ne făcea nota neuitând

niciodată multele franzele pe cari le consumam, oprinduși bacșișul reglementar, căuta, surzând, să și-l mărească — cu aprobarea noastră bine înțeles, căci ne venia greu să-l refuzăm. Ne conducea până la ușă, salutându-ne cu un a rivederci, la care noi îi răspundeam cu la revedere.

Seara următoare ne reîntoarceam și intram în restaurant întâmpinați de veșnic veselul, pierdutul și zăpăcitul Ferrari.

Se repetau scenele de totdeauna. Il amenințam pe Ferrari că nu mă mai prinde în boița lui. Atunci se înfură și mă privia urât, bolborosind cuvinte destinate mie, pe cari le opria însă pe buze, pentru sine. Își scărpină mustața muscă. Eu îl făceam atent să nu și-o smulgă deabinelea. Nu mai putea, se pierdea definitiv, exploda.

— Am terminat! Să nu te mai văd la mine, în boița mea (accentuând așa, ca să înțeleg că acest fel de ari aprecia localul îi jignize). Să te duci să mănânci la nemți, să mănânci Wurști, să bei bere, s'auzi muzică tirolează!... La revedere!

Apoi, după o scurtă pauză, intercalată, să aibă timp să-și șteargă sudoarea de pe frunte:

— Vrei spaghetti, nu? Și tonoz? Și tort? Multă pâine, multă apă — apă multă?

— Exact, dar nu vreau multă vreme să aștept. De data aceasta accentuam eu.

— Iar începi? Uite, vezi, ... în sfârșit!

După o scenă de felul acesta, mă servia repede, ca să scape de mine, să nu mă mai vadă. Nu mi spunea a rivederci la plecare, ci se făcea că nu mă bagă în seamă. În ziua următoare însă, eram aceeași prietenii.

Și ca să fim mereu bine serviți, nu era seară în care vreunul dintre noi să nu aibă o atare explicație Timp de două săptămâni, după ce începusem aplicarea acestei metode, n'am avut de ce să ne plângem. Poate doar de răceala lui Ferrari, care — bietul — își avea zilnic explicația, ciocnirea. S'a obișnuit apoi cu ciocnirile acestea, iar noi ne-am pierdut mijlocul de a-l îndrepta pe Ferrari.

Ferrari avea o inimă de aur. Înțelegea greutatea pe cari ceice trăesc în țară străină au adesea să le întâmpine. Nu era și el un străin, în Berlin!

Se întâmpla, la două-trei luni odată, să ni se topiască gologania — și mie și tuturor prietenilor. Societatea noastră își închisese definitiv creditele, iar Banca Națională era în sărbătoare, cu obloanele ghișeurilor trase, cu plă-

tile externe oprite pentru multe zile. Zadarnic aşteptam să ne sosiască banii, zadarnic visam în fie ce noapte câştig la loterie, nici Banca, nici Colectura nu ne trimitea înştiinţare, iar noi rămâneam cu buzunarele goale.

Atunci luam şi prânzul la Capri. Tăcuţi, fără chef de vorbe multe, căutam să ne punem bine lângă Ferrari, să-l facem să uite ciocnirea din seara trecută, până când scoteam, cu greu, din el cuvintele ce ni le spunea când era mulţumit de noi:

— Buni băeţi sunteţi voi, români!

Ştiam că-l aveam pe Ferrari de partea noastră. Era acum omul nostru şi eram hotărâţi să nu-l supărăm (atât timp cât aveam nevoie de el).

La plată îi spuneam.

— Azi n'avem bani. Treci-me în carnet până când ne sosesc...

— N'aveţi bani? **Momento!**

Dispărea pentru o clipă să împrumute dela patron bani pentru noi. Se reîntoarcea surâzând, satisfăcut:

— Pentru tine douăzeci de mărci, tie la fel... şi tie, s'aveţi să-mi plătiţi, căci nu vreau încurcături.

Avea încredere în noi. Când eram în criză, ne servea mai bine ca de obicei, mai repede şi ne dădea porţii mai mari.

Se întâmpla, foarte rar, câte o ceartă mare cu Ferrari. Atunci nu îndrăzneau să-i trecem pragul, zile de a rândul, să nu ne otrăviescă (!)

— *Je vais vous empoisonner, diables que vous etes!* Aşa ne spunea, în loc de a *rividerci*, atunci când se supăra irevocabil (cu toate acestea, el era cel ce revoca supărarea). Îi răspundeam în nemţeşte (numai în astfel de cazuri), îi juram că s'a terminat definitiv, că suntem sătui de mâncăruri italieneşti, de canţonete şi mai ales de el. Ieşiam în grabă să n'apuce să ne spargă capetele cu vreo sticlă pe care, de cele mai multe ori, o spârgea repezindu-se s'o apuce.

După mai multe zile de supărare, ne pomeneam dimineaţa, înainte de opt (când eram cu siguranţă acasă) cu un telefon dela Ferrari. Ne spunea că nu are nici un rost această supărare, că el a glumit în seara aceea, cum probabil şi noi am glumit şi că, prin urmare, ar fi bine să ne împăcăm şi să ne întâlnim de seară. Are spaghetti proaspete, le va face à la milanese, ne va pregăti o friptură surpriză, o budincă de şocolată cum numai la Capri se mănâncă şi vom fi iarăşi prieteni.

Ferrari se ţinea de cuvânt. Ne gătia mâncare de zile mari, ne aducea pâine multă la masă, mie apă într'o halbă şi mai ales servia repede. Reîncepem viaţa de totdeauna.

În Iunie, prietenul Ionel îşi avea ziua naşterii. Îmi ajutase să trag în tuş — pe o căldură umedă şi ametoitoare — ultimele proiecte pentru examenul meu din toamnă.

Ne-a spus — lui Mircea, lui Aldea, lui Juan i mie — seara, la Capri, acest lucru. Se simţia obligat să ciocniască un pahar de Chianti cu noi. Mai avea de stat la Berlin încă o lună, noi plecam încurând în vacanţă şi prilejul de a ne despărţi era bine venit.

A trebuit să-l rog pe Ferrari să-mi dea şi mie un pahar de vin, ceea ce l-a mirat şi nu m'a lăsat în pace până când nu a aflat cauza acestei mari minuni. A ţinut să ne ureze viaţă lungă şi carieră frumoasă pe când sorbiam din vinul pe care el ni l-a oferit.

S'au pornit băeţii la voe bună, eu ţinându-mă uşurel după ei cu jumătăţi de înghiţituri, să nu mi se suie vinul la cap. Pe furis, s'au înţeles să mă facă turtă... Şi așa: hai noroc în sus, hai noroc în jos, să trăeşti Ionele, Aldeo, Mirceo, Juan, să trăesc şi eu şi ţara şi toată lumea, — înghiţeam. A început să-mi placă şi mie înghiţitura, să-mi se deslege limba, să-mi fac cunoscute teoriile mele despre lume, despre viaţă, despre toate, să vorbesc în toate limbile: italianeşte cu Egizzio, spanioleşte cu Juan franţuzeşte cu Ferrari, ungureşte cu Ionel, nemţeşte cu Mircea, englezeşte cu Aldea şi româneşte cu toţi. Mă miram însă cum de nu se învârte lumea cu mine şi cum de nu umbu pe două cărări.

Eram tare, iar prietenii mei cari voiau să mă facă turtă, au început să slăbiască, să albiască. Lui Aldea, i-a venit chef de dans. A invitat o domnişoară dela masa de alături. Biata fată s'a supus. Îşi zicea probabil că e mai bine să nu se opue (văzuse sticlele de pe masă). Apoi, fiindcă toţi băeţi dansaseră, a trebuit să fac şi eu la fel, din silă, până când partenera — nemţoaică — mi-a zdrobit băţătura. Durerea m'a trezit.

Se pornise toată lumea la dans (pentru prima dată aici). Patronului nu-i convenia, Egizzio era furios, Ferrari făcea spune la gură blestemând ziua în care nu m'era dat apă, ci vin.

Trăcuserăm de orele trei, de Polizeistunde, când localurile din Berlin se închid. Nimenia nu vroia însă să iasă. Patronul a închis uşa, a tras obloanele şi-a început să danseze şi el, să-i treacă supărarea. Ferrari se învânte de colo până colo, iar eu schimbam plăcile căur

tând să-mi alint durerile bătăturii.

Au voit cu toții să-l vadă pe Ferrari, dansând. L-au înconjurat, l-au rugat, i-au vorbit. Nu vroia și pace, iar când atmosfera de veni se încălzește, când toți tăbăriseră pe el să-l oblige să danseze, în timp ce eu cântam la patefon **marșul din Aida, Ferrari**, cu o surprimă efortare s'a slobozit din strâmtoare și-a chemat la telefon pompierii, căci i se aprinse (!) localul...

Am fugit instantaneu, pe neboservate. Se făcuse ziuă. Prietenii unei vroiau să se răcorească în lacul dela Wannsee (de-abia se țineau pe picioare, trăznitii!). Eu făcui opinie separată. I-am încărcat într' un taxi trimițându-i cu Dumnezeu înaintea la Wannsee.

A doua zi m'am sculat cu capul greu, cu mădularele anchilozate, cu bătătura dureroasă,

pe când cei plecați la Wannsee se întorceau cu spatele fript de soare, văetându-se de usturime, de fulgere în cap și furnicări în stomac. I-am dus pe toți pe rând acasă, punându-le tampoane reci la cap, ungându-i cu vaselină peste rănilor solare (și-i ustura!), rugând gazdele să-i țină până a doua zi închiși în casă.

Am blestemat vinul și dansul, pe toți și pe Ferrari.

De astă dată Ferrari mi-a telefonat mie, să mă căutăm alt restaurant.

Așa ne-am despărțit de el. Am plecat apoi în vacanță. La reîntoarcere, trecând pe la Capri, Ferrari nu mai era de față, plecase în țara lui, în Italia. Și cu el și farmecul restaurantului, pe care l-am părăsit în curând, definitiv.

Eră

Cine știe ce ghețari vor cobori din nord,
Cine știe unde vom fugi atunci.
Nimeni n'are să scape de nea și ger.
Alb va fi pe dealuri, alb va fi pe lunci.

Noroadă vor auzi glasul pământului,
Groaza va înăbuși inimile tuturor.
Toți vor ingeunchia înaintea cerului,
Toți vor striga: n'a bătut, n'a bătut ora.

GEORGE MENIUĆ

Rugă

Mamă, am rămas de tiner' tot mai strein,
Tristețile mele, până la tine, nu vin,
Drumurile nu mă mai aduc înapoi
Să-ți sorb vinul lacrimilor de pe obrajițoi.

Peste inima mea și-a scuturat mizeria zăpezile
Și ți-am uitat, ție: făptura; satului: livezile.

Dar cu scrisoarea care mi-ai trimis
Mi-ai răscolit amintirile 'necate'n vis.
Slovele care mă strigă, mă chemă
Mi-au umplut gura de lacrimi ca o zeamă.

Peste amintirile mele înghețate
Cald, a falfăit sufletul tău din carte.
Și din'ră inimii limpede bulboană
S'o'nchiegat, mamă, sfânta ta icoană.

Și a sfărâmat o lacrimă'n tre gene
Copilul tău înecat în vreme.

MIHAIL PINTEA

Intrebare

Cine mi-a prins ascară pe degetul mic o stea?
Cine a aprins luna pe liniștea mea?
Pe umeri, luceferi cine mi-a pus
Unul din Răsărit și altul din spus?
Spune-mi cine?

Cal năsdraivan cu aripi de smeu
Să mi poarte prin ceruri chiotul greu
Și luminile albe cine mi-a adus
Fără nimic să-mi fi spus?
Spune-mi cine?

Stau singur pe drum și gândesc
Cui oare, trebui să mulțumesc?
O fată, un inger, mi-au zis
Că tu, Doamne toate le-ai trimis.
Acum mă gândesc:
— Cum Doamne, cum să-ți mulțumesc?

I. BUTOIU

INCREȘTĂRI

Probleme

Vestirea cea mare

A fost aproape de Ierusalim un mic orășel: Emaus. Aici locuia Cleofa care era dus în Ierusalim de sărbătoarea Paștilor.

Un băiețaș umbla, căscând gura, în jurul casei goale. Ceilalți copii s'au dus de mult să se joace, dar el n'avea chef. Era foarte trist.

— Au omorît pe Isus Nazarineanul, i-a spus mamă-sa, pe acel binevoitor profet, care te-a binecuvântat și pe tine, când te-ai dus la el în Ierusalim.

Aron — așa-l chema pe băiat — la această veste a izbucnit în plâns. I-a pierit voia bună. A voit să știe sigur cum s'a întâmplat groaznică ucidere. De aceea căsca acum gura pe dinaintea cunoscutei case a lui Cleofa, ca să știe dela el totul, dacă se va reîntoarce din Ierusalim.

A așteptat până aproape de asfințat, dar nu înzadar. Se apropiau trei călători și între ei și Cleofa.

Aron a fugit înaintea lui, dar când a văzut că între bărbații din Emaus mai este și unul strein, s'a oprit înfricat.

Streinul l-a privit și inima lui Aron a început să-i bată.

— Seamănă cu Isus Nazarineanul! — gândi el cu inima tremurândă. Dar n'a îndrăznit să-l agrăiască. A alergat la mamă-sa.

— Mamă! a strigat de departe. Poate că n'a murit Isus!

A venit cu Cleofa un bărbat foarte frumos și, dupăcum îmi amintesc, e întocmai cum a fost Isus Nazarineanul. Încă și inima mi-a bătut mai tare în apropierea lui.

— Nu vorbi prostii, îl dojeni tată-so. Doar vecinul a văzut cu ochii lui cum, spânzurat pe cruce, i-au străpuns inima și l-au îngropat într'un mormânt săpat în piatră.

Aron totuși nu s'a liniștit. S'a furișat înăpoi până la casa lui Cleofa și a stat la pândă.

A așteptat să plece streinul, ca să-l poată vedea mai bine.

A așteptat mult, dar înzadar. Între timp soarele a apus. Cleofa și tovarășul său au ieșit din casă cu fețele aprinse și ochii strălucitori.

Aron a cutezat:

— Bunule Cleofa, unde e streinul care a fost cu voi.

Cleofa s'a uitat la băiat.

— A dispărut, răspunse încet. Dar nu spune că-i strein. A fost Isus Nazarineanul.

— Așa-i, cum am știut! a chiuit băiatul de bucurie.

— De unde ai știut? s'a mirat Cleofa.

— V'am văzut când ați venit. Al treilea s'a uitat la mine și atunci mi-a bătut inima, pentrucă am observat că seamănă cu Isus.

Cei doi bărbați s'au uitat unul la altul.

— Copilul acesta l-a recunoscut mai iute ca noi, zise, abia șoptit, Cleofa. Inima lui era mai plină de dragoste ca de 'ndoială; pentru aceea a cunoscut mai iute pe Domnul său.

Apoi în semn de binecuvântare puse mâinile pe capul băiatului:

— Fericit ești Aroame! Acum fugi și du vestea și mamei tale.

N'a trebuit să-i spună de două ori. A alergat cât îl țineau picioarele și tuturilor cu cari s'a întâlnit le-a dat de veste că Isus Nazarineanul trăiește și că a fost în Emaus.

Așa s'a făcut că micul Aron a fost apostolul care a vestit învierea lui Isus. Mai târziu apostolii l-au botezat și devenind bărbat el însuși s'a alipit de apostoli.

Puterea credinții, dragostea cu care a recunoscut pe Isus și bucuria fericitoare cu care l-a vestit, iată, i-a câștigat răsplata.

Fiiți și voi mici apostoli în a vesti pe Isus, în sfera voastră de activitate. Dar, ca să fii vrednici de așa și inima voastră să fie curată și să trăiască în ea credința, speranța și iubirea: o iubire mare, foarte mare, față de Mântuitorul nostru Isus.

Traducere de E. Pandrea.

Lipsa de organizare economică

Reprezentăm specificul regiunii Sătmărene, prin urmare atât subiectul cât și concluziunile ce le vom trage în cadrul acestui articol sunt în funcție de stările de fapt și interesele acestei regiuni.

Problema pe care a punem în discuțiune este de domeniul economic.

În vara și toamna anului 1937 cutreerând anume Nordul Sătmăruului, în special regiunea Băii-Mari, renumită prin cea mai bună recoltă de poame nu numai din țara noastră dar și de prin alte țări, am fost martorii unor scene tragice și sfâșietoare pentru cel ce simte neceazurile acestui popor oropsit, dar mai ales a *țăraniului* român.

Peste tot ne invitau țăranii la ei și ne arătau livezile de pomi încărcate cu recoltă bogată. Mere de tot soiul îți surădeau de pe arborii încărcăți până la neputință de susținut, încât crengile trebuiau propșite cu pari pentru a nu se rupe.

Și ne implorau țăranii ca pe niște dumnezei: „Domnilor! Dvoastră care aveți inimă bună, dacă aveți cât de cât simț creștinesc în dvs., și mai cur noșteți și mai multe cași noi „proștii“, aduceți-ne cumpărători pe fructe, căci ni se putrezește recolta pe pom în lipsă de cumpărători. Samsarii nu numai că ne promet un preț de nimica, dar nici nu mai dau prin satele noastre. Și, vedeți, ce recoltă frumoasă, ce mere frumoase și sănătoase avem!“

Am stat înmărmuriți și neputincioși în fața acestui spectacol într-adevăr sinistru, mai tragic poate decât foamea. Durerea sufletească ne sfâșia inima și sufletul.

Am încercat apoi să ne punem în legătură cu toate casele de export de prin orașe. Rezultatul: absolut NUL! Pentru că, vedeți, ce ne răspundeau negustorii. Spuneau ei: — „Noi am cumpăra bucuroși, fiindcă bani avem destui. Dar n'avem piață. *N'avem contingentul*. Guvernul nu s'a îngrijit la timp ca să primim un contingent în raport cu cantitatea producției din țară. Germania, Olanda, Belgia sau Austria, Cehoslovacia și alte țări importatoare de fructe, toate s-au aprovizionat dela bulgari, sârbi și unguri, înaintea noastră a României. Noi am întârziat. Apoi, dacă nu am unde să-mi plasez marfa, eu de ce să mai cumpăr? Noi nu suntem oficiu de ocrotire publică ca să acumulăm marfă, care mai e și supusă repede stricăciuni, numai pentru a salva interesele țăranilor români, ci înainte de toate suntem negustori cari trebuie să ne plasăm astfel capitalul ca să-l putem învârti și la anul, iar nu ca să dăm faliment dintrodată.“

Iată cum, din lipsă totală de organizare, se produc pagube enorme economiei naționale. Și aci

trebuie să constatăm că nu lipsa de inițiativă particulară, ci cea de îndrumare a statului a fost cauzatorul paubelor.

M-am întrebat atunci: „Ce face vestita noastră *cooperatie*? Unde este ea tocmai la ocazii asemuitoare?“ Nicăiri, desigur. În acelaș timp, când țăranul aștepta să se producă o minune din cer pentru aș putea vinde recolta, desigur că „savantii profesori universitari“ îngrămădiți pe la cele Centrale, Federale și mai știm noi ce alte organizațiuni ale cooperativelor de „desfacere“ și „valorizare“, scriau prin revistele de specialitate teorii chilometrice despre problema „valorizării“ fructelor, dându-ne, nouă „provincialilor“, nepricepuți și „inculți“, sfaturi, cum „ar trebui“ să procedăm.

Meditând mult și îndelungat asupra acestei probleme, am ajuns la convingerea că ne lipsesc cu desăvârșire cele două însușiri esențiale necesare oricărei organizațiuni solide, înafară de o îndrumare bine concepută de stat: a. *spiritul de prevedere*, și cel de *organizare practică*.

Cel dintâiu ne împedica de a prevedea evenimintele, chiar și cele firești și inevitabile prin natura intrinsecă a lucrurilor, iar cel de al doilea de a ne organiza în mod temeinic și sistematic în ordine practică.

Nicăiri ca aci la valorizarea producției nu se adeverește mai limpede, cât suntem de lipsiți de o organizație solidă în domeniul practic și cât de subredă și platonice este toată organizarea noastră Cooperativă. Totul e de suprafață. Ne mărginim doar la Consilii, Comitete, unde să alegem persoane cât mai sus puse. Aceste comitete și consilii își macină energia în editarea de broșuri sau reviste de specialitate, dând, dela înălțimile închipuite a superiorității lor, sfaturi savante pentru cei ce, în cea mai mare parte, nici nu le citesc, în loc să organizeze la timp, să îndrumeze și să pună la contribuție capitalul necesar pentru a spori sau — uneori — a salva din timp economia națională. La atâta se mărginește activitatea acestor conducători.

Am spus și ni-o spunem și aci, în mod repetat, părerea noastră:

Națiunea română din Ardeal a fost robită cu desăvârșire în trei direcțiuni:

1. *politică*, 2. *culturală* și 3. *economică*.

Emanciparea *politică* s'a desăvârșit deodată cu Unirea dela 1 Decembrie 1918.

Emanciparea *culturală*, oricât am fi de nemulțumiți, în realitate și în raport cu trecutul de sub stăpânirea streină face pași repezi și uimitori, la care contribuie nu numai învățământul de toate gradele dar și instrucția din armată.

Cea *economică* însă n-a progresat absolut nimic. A rămas în aceeaș stare rudimentară în care ne'a aflat Unirea din 1918. Totul se bizue pe slaba

inițiativă particulară, pe speculațiunea intermediarilor exploatați nemiloși, și pe *noroc. Țăranul* — cu produsele sale — este lăsat în voia sorții, singura mângâiere a lui fiind Cel de sus, care îl ajută dându-i belșug în toate, dar nu vine tot atunci și stăpânirea să-l ajute la valorificarea cu cât mai mare folos al acestui belșug.

Statul, care ar trebui să fie îndrumătorul, părintele cuminte a cetățeanului, se dezinteresează complet de dânsul, legănându-se par'că în iluzia existenței unei organizări *Cooperatiste*, care, în realitate, nu există nicăieri.

E timpul, credem, ca preinșii Cooperatori de pe la centre și periferii, să-și îndrepte activitatea lor asupra acestor probleme, tot atât de importante, cași alte chestiuni sociale la ordinea zilei. În loc să ne epuizăm forțele în tot felul de organizațiuni, mai bine să ne concentrăm atenția și puterile în aceasta direcție de *emancipare economică* a țăranului și vom binemerita dela națiune.

LUCIAN BRETAN

România stat corporativ

Evenimentul dela 24 Februarie 1938, n'a fost de sigur pe plăcui unor așa zise personalități politice care făcuseră din politică, o adevărată meserie bazată pe o demagogie fără margini, și care a contribuit într'o mare măsură la distrugerea moralului marilor mase. O astfel de stare anormală de sigur că nu mai putea dura, — mai ales că în momentul de față datorită evenimentelor externe, afirmarea voinței unitare a națiunii se cere mai mult ca oricând.

Salvarea nu putea fi căutată decât în înfăptuirea unui stat autoritar, — opus celui liberalist, — care să se realizeze prin unitatea politică, prin principiul Regalității conducătoare, și prin prioritatea juridică a puterii executive. Trebuie să recunoaștem în acest sens că regimurile de autoritate din alte țări au realizat concentrarea asociațiilor politice în așa zisa uniune națională. Insuși tehnica guvernării lor este bazată pe unitatea de comandament a politiceii în timp de pace, care a înlesnit pregătirea lor militară. Statul autoritar de azi organizat pe limita Drepturilor Statului și a obligațiilor lui, — și având la bază ideea de drept de legalitate, de libertate reală, face posibil realizarea intereselor supreme și permanente ale națiunii organizate, pe baze corporatiste, transformând totodată Regalitatea activă formulată de Constituția din 1923 într'o Regalitate conducătoare care să concentreze în mâna Sa funcțiunile constituționale în vederea

rezolvării mai sigure a problemelor de interes obștesc. Temeiul acestui Stat autoritar nu trebuie căutat în metoda de a conduce prin energia puterii, — prin o putere sprijinită direct pe violență, așa cum se prezintă doctrina sovietică, sau ca un stat pus la îndemâna conducerii în care puterea se impune obligator cetățenilor, după cum reiese din principiile doctrinei național-socialiste.

La noi instaurarea statului autoritar conține o necesitate imperioasă pentru exclude rea completă a ideii de partid și pentru impunerea unui concediu forțat partidelor politice, cari au împiedecat utilizarea atâtor elemente prețioase ce-ar fi putut contribui într'o mare măsură la organizarea statului dacă ar fi fost eliberate de constrângerile de partid. Aceasta cerință va putea fi realizată de actuala democrație profesională care se opune democrației politice prin examinarea și rezolvarea problemelor sociale, nu în funcție de opiniile partidului care a realizat victoria electorală, ci în funcție de interese profesionale și realități economice. Acest corolar politic al grupării indivizilor pe profesii, — prevăzut de noua Constituție, a cărui scop este de a da țării o reprezentare națională, este Statul corporativ. În vederea alcătuirii noilor norme corporatiste noi am luat model „Carta del Lavoro“, pactul fundamental al Italiei corporatiste care prevede că :

1. Națiunea este deasupra indivizilor izolați sau asociați.

2. Munca sub toate formele este o datorie socială.

a) Caracterul unitar, din punct de vedere național al producției.

b) Caracterul reprezentativ și mandatar obligatoriu pentru toți membrii ai corporațiilor legal constituite.

c) Solidaritatea factorilor de producție ex-primată prin „Contracte colective de muncă“.

În baza acestor principii Statul nostru va urmări :

A. 1. Pregătirea problemelor de reorganizare internă a principalelor ramuri de industrie,

2. Idem, a problemelor de reorganizare internă a funcțiunilor economice și sociale ale industriei.

B. 1. Organizarea corporațiilor patronale, și a

2. corporațiilor muncitorești.

Spuneam mai sus că noua Constituție înlocuiește reprezentarea politică prin reprezenta-

rea profesională, cerând pentru alegători și eligibili anumite înțelepciuni, cari după natura lor sunt de trei feluri:

1. Agricultură și munca manuală.
2. Comerțul și Industria.
3. Ocupațiuni intelectuale.

Nu trebuie să ne închipuim că noua lege cere reprezentarea profesiunilor organizate, din contră, cere reprezentarea intereselor și activităților agricole, muncitorești, economice, sociale și intelectuale, — însă sub rezerva ca această reprezentare să fie reglementată după valoarea creatoare a categoriilor funcționale, nu după numărul profesioniștilor unei categorii. Totodată legea constituțională exclude pe ne profesioniști, adică pe cei lipsiți de practica înțeleptă luându-le drepturile de vot de

reprezentare și de a fi aleși.

Cât privește forma către care va fi orientat corporatismul românesc, — fie el subordonat sau mixt aceasta a rămas să hotărască legiuitorul. Astfel dacă legiuitorul va găsi de bun corporatismul subordonat, urmarea ar fi că Parlamentul Corporatist nu ar avea atribuții de putere legiuitoare supremă, „adică de a legifera legi obligatorii pentru întreaga națiune”.

În cazul când legiuitorul ar găsi de bun pe cel mixt, Parlamentul Corporativ va constitui una din sursele de putere legislativă supremă, alături de alte surse de putere. Către această din urmă formă, sperăm că va tinde actuala Constituție.

Andreica Ion elev.

Laudă Lenei

Cântecul, pe care foaia asta-l scrie,
Laudă măririi tale-aș vrea să fie;
Să te cuprindă n'reagă: albă primăvară,
Așa cum sufletul te'ncolide'n el, în fiecare seară,
Mâna ta, care cunoaște crinul,
Și care s'a 'mbătut de cristalinel
Murmur al izvoarelor de munte,
Să fie vorbelor deslănțuite, punte;
Iar părul tău, mai negru decât mierla din pădure,
Să so resfire printre gândurile sure,
Să ciugulească 'n palmă sânii tăi,
Așa ca niște pui de porumbel,
Și gura ta să'nsemne steme noi,
În rândurile cu aromă de trifoi,
Să fie diminețile din carte și din mine,
Mai limpezi decât mierea de albine;
Dumineca surâsului să crească
În geamuri de poem: mușcată îngerească . . .
Iar cerul tău, să lumineze toate cele,
Să nu mai fie noaptea, visurile grele . . .

ION ȘUGARIU

Stihuri pentru viață...

Prietenă, mi-am recunoscut mahalaua în care am
vagabondat . . .
Anii au încrustat amintiri, în grădina unde ne-am
jucat.
Erai fata diafană din mahalaua zorilor,
Și 'mbrăcai o rochie de culoarea florilor. —
Dintre elevele din clasa șaptea,
Tu erai mai sveltă și cu Nya Vastea. —
Regretul cel nostalgic, al anilor de-atunci,
Îi simt că mă sufocă — ea după grele munci . . . —
Azi vântu agonizează refrenul despărțirii,
Ca'n toamnele funeste cu fărâit de greer. —
Prietenă, orașul i putrezit de ploae și ftizie,
Și Nya numai cântă romanța cea târzie . . .
Iar părinții tăi îmbogății de război
Nici nu se mai uită, la cei triști și goi! —
Toate de-atunci s'au eternizat,
Chiar și amintirea mea s'a pulverizat . . .
— — — — —
Prietenă, mi-am recunoscut mahalaua unde am
vagabondat
Anii au dăltuit amintiri, în grădina unde ne-am jucat.

ELEFTERIE BEOCA

DARI DE SCAMĂ

CĂRŢI

Octav Aubry

MARIA WALEWSKA

editura „Universala“ Alcalay traducere de Camil Baltazar.

Maria Walewska a fost singura prietenă, sinceră și devotată, care l-a iubit, care l-a înțeles și care s'a sacrificat pentru Napoleon. Nu-i vorbă că, la rândul lui, și Napoleon, cu toată nestatornicia temperamentului său, cu toate nenumăratele lui iubiri, numai de-această femeie s'a simțit atașat sufletește, numai în fața acestei femei a fost într'adevăr tulburat, numai în intimitatea ei se uita pe sine și de multiplele-i ocupații. Pentru această femeie, pe care împăratul a iubit-o nu numai cu simțurile ci cu întreaga ființă, Napoleon a fost gata la jertfe. Pentru dânsa a făcut ceace nu făcuse pentru nimeni alta ori altul: „ii explica, îi desvăluia motive politice, îi desfășura planuri“. (Pag. 51.) Maria Walewska i-a fost indemn la lucru, stimulent la eforturi. Din pricina acesteia s'a despărțit de Iosefina. Motivul divorțului, neputința de a-i da moștenitori, fusese un simplu pretext, cu toate că vârsta Iosefinei — cei 48 de ani ai ei — justifica perfect motivarea. Dealtfel Iosefina nici nu l-a iubit pe Napoleon. Nici pentru calitățile lui și cu atât mai puțin pentru frumusețea lui. Căsătoria ei cu el o făcuse ca un lucru supărător de care vrei să-ți iai grija odată. Dar cine a fost această feroce toare Maria, pe numele-i de familie Laczinska, și cum și de s'a ivit în calea cuceritorului neastâmpărat?

În Ianuarie 1807, Napoleon intră triumfător în Polonia. A doua zi, după primirea-i emoționantă ce i se făcuse în capitala Poloniei supusă și aservită intereselor Franței, Napoleon cunoscu la serbară dată de prințul Iosif — realizatorul independenței Poloniei — pe-aiceia avea să-i fie mai târziu, după multă perseverență și sbucium, o iubire pătimasă.

Căsătorit forțat, la o vârstă când nu putea înțelege viața, se supune capriciilor părinților și ia de soț pe contele Walewski în vârstă de aproape 70 de ani. La această căsătorie Maria Laczinska contribuie cu frăgezimea celor șaptesprezece ani câți îi avea și cu o severă educație mai ales religioasă, iar el, contele, cu bogățiile, cu titlul și cu metehnele unei bătrâneți austere, neînțelegătoare și insensibilă la impulsurile sângelui.

Ivirea lui Napoleon a fost pentru ea, la început o teamă și o șovăială, pentruca în urmă să-i fie un refugiu și-o alinare a dorințelor.

Pentru împărat rezistența ei, modestă ei continuă, dezinteresarea și dragostea profundă pentru țara sa în care Napoleon vedea prima virtute, mișcă tot ce rămăsese uman în el. Instinctiv, când era cu ea, el se despuia de împărat. (pag. 49).

Maria Walewska e o traducere neglijent făcută, însă e o lucrare interesantă. Doza de imaginație pe care autorul i-o imprimă de dragul ineditului, nu diminuează prea mult istoricul. Cel mult îngroasă numărul filelor. În orice caz, prin această scriere, se contrăbuie cu ceva, în plus, la cunoașterea aceleia ce-a fost Maria Walewska și la moravurile unor trecute vremi.

* * *

NAPOLÉON în viața sentimentală — traducere de Gh. I. Georgescu editura librăriei „Prințepile Mincea“.

Urmele lui Napoleon au fost exploatate în toate ascunzișurile lor. Geniul lui a prilejuit multora, pe lângă serioase venituri, cunoscute ascensiuni.

Astfel se explică și-acum, mai ales acum, abundența scrierilor despre dragostele lui, despre avânturile lui.

Cu toate astea, dela Ludvig — lucrare serioasă și de căpătâi despre Napoleon — totul s'a scris din interes material și pentru reclamă personală.

Pe marginea unei pagini de ma-

nuscriș napoleonian s'a inseilat un roman senzațional cu izvoare „autetice“.

Imaginația setoșilor de venituri și de nume imprimată pe coperte, întrecându-se pe sine a găsit în unii „scriitori“, mai puțin cunoscători ai vieții intime și publice ai genialului Napoleon, pe cei mai „autetici“ biografi. Infine.

Napoleon este și rămâne nepuizabil pentru orice cercetător. Senzaționalul îl poți găsi și ușor dovedi pe orice umină a lui. Unii „cercetători“ chiar se frământă a convinge lumea că'n Sf. Elena a fost trimis în invid oarecare și că el, Napoleon, își făcea mendrele cine știe pe unde și cine mai știe ce punând la cale.

În știerea de față autorul s'a trudit și a și reșuit, în parte, să mulțumiască neastâmpărata curiozitate a cititorului despre aventurile sentimentale ale lui Napoleon. Se ocupă însă mai mult de Iosefina. E și explicabil.

În orice caz, cartea aceasta, departe de a te duni, îți omooară plăcut timpul destinat și necesar unui repaus.

* * *

Em. Papazissu — SOARE INTR'UN STROP DE ROUĂ — editată de „Ideia“ București lei 50.

Versurile dlui Papazissu, ni se pare dascăl pe undeva prin Calicra, sunt atât de sincere și de plăcute încât te împrietenești imediat cu ele. Dealtfel, adresându-se criticilor, autorul te previne de la început și pe tine cititor înțelegător, pregătindu-te oarecum pentru cele ce ai să întâlnești în cuprinsul volumului și-a celorlora nouăzeci, mi se pare, de frumoase poezii, și-ți spune dela prima pagină:

„Simplă-i poezia mea:
Soare într'un strop de rouă...
Nu-i din cea de astăzi, „nouă“
Dar mi-e sufletul în ea,
Gingășia acestei preveniri îl face

pe autor, dintr'o dată mai simpatic, iar pe lector mai îngăduitor, mai înțelegător.

Nu-i însă nici o nevoie de indulgența cititorului. Versurile dlui Papazissa sunt merituoașe în adevăratul înțeles al cuvântului. Frumusețe, ușoare și simțite ele te îmbie și te desfată.

De ex:

GHIOCCELUL (pag. 40)

S'a cățărat pe creasta unei roce
Să-și sune clopoțelul luminos...
Năpraznic vifor s'a stărnit gelos
Și-a spulberat cu țura lui feroce,
Pe-al primăverii vestitor precoce!..
Sau:

CANTEC (pag. 23)

Vreau iubirea-mi nouă
Ca pe-o rară floare,
S'o hrănesc cu soare,
Să mi-o ud cu rouă.

Vreau să-mi cresc iubirea
În cântări de flori...
Nu cunoască plângeri
Și nici vestejirea.

Vreau iubirea-mi pură
Inchinată ție,
Pururea să-ți fie
Cuminicătură...

Ne pare rău că nu putem cita
câte ceva din admirabilele-i Balade,
mai cu seamă acelea „Beului din
Balciuc“ care...

Are în serai
Frumuseți din rai...
Grații, care-și frâng
Trupul, și nu plâng,
Poată'n ochii lor
Cerul de Bosfor,

Iar în mersul lent
Caldul Orient...

Ori din acelea din „Țara visului“
cum e de exemplu acea splendidă
Scrisoare:

... Himeră-i și râvnă de-a fi mai
presus
De tot ce-i uman și vremelnic...
O, câte talente'n neant n'au apus
Cu aroma ofrandeor ce le-au depus
Pe al Nemuririi jertfelnic!

Acei cari au avut răbdarea să se
obișnuiască, să-și facă o plăcere
din lectura versurilor, vor găsi în

poeziile dlui Papazissu, momente
de înalte satisfacții.

* * *

G. Călinescu — ENIGMA OTILIEI
— roman editura Națională-Ciornei
— două volume lei 135.—

Viața orășanului, în toate comple-
xurile ei, nu ni-a fost descrisă in-
că de nimeni cu-atâta minuțiozitate,
cunoaștere și temeinicie.

S'a mai încercat și s'a și redat în
unele scrieri, fragmente din viața
târgovețului, mai cu seamă a maha-
lalelor târgurilor. Toate au fost în-
să simple lucrări prospăitoare care,
dacă nu s'au uitat încă, vor trece
desigur și neintârziat în uitare.

Cu **Enigma Otiliei** e altceva. Nu
putem vorbi în același timp de-acea-
sta, adevărată operă, completă în
ceiace privește tabloul înfațisat și
de celelalte diversescriseri apărute
până la **Enigma Otiliei**.

Enigma Otiliei e suverana. E atât
de evocatoare, atât de puternică,
atât de reală și de stăruitoare încât
înăbușe tot ceiace se credea bine
realizat până la ea. Numai după
ce-ai trecut peste lectura ei îți dai
seama de sterilitatea celorlalte lu-
crări cari au încercat viața orășă-
nească.

Între copertele **Enigmei Otiliei**
seînchide viguros și dibaciu tot
freamătul orașelor noastre. Această
m/minuată lucrare se așează și ră-
mâne cu îndreptățire lângă „ION“
al dlui Rebreanu pentru a arăta
posteritații însușirile unui alt mare
scriitor român în persoana dlui G.
Călinescu.

Cititorii noștri cari vor să-și im-
bogățiască biblioteca prin ceva
într'aedvăr de preț, apoi să nu in-
târzie a-și cumpăra cât mai neîn-
târziat cele două volume ale dlui
G. Călinescu „Enigma Otiliei“.

* * *

**Ion Siugariu — TRECERE PRIN
ALBA POARTA** — editura Librării
ei Pavel Suru, București lei 50.

Asupra versurilor d-lui Siugariu,
o spunem dela început, ne vom opri
și ocupa așa cum se cuvine în nr.
viitor al revistei. Căci prea ne este
mare bucuria întâlnirii cu sufletul
acestui flăcău sătmărean, atât de
scump și de prețuit nouă ca să ne
scăpăm de el printr'o simplă dare
de seamă de felul acesteia.

O, și cât am vrea ca pcezia lui

Șiugariu să pătrundă cât mai re-
pede și cât mai intens în inimile
cititorilor noștri! Cât am dori ca
lumea să-și de seama cât mai ne-
întârziat de frumusețea, de duioșia,
de originalitatea neînchipută a ver-
sului acestui atât de sbucimbat, dar
atât de talentat colaborator și prie-
ten al nostru.

Noi îl cunoaștem și-l prețuim.
Trecera prin alba poartă, ni-a dat
prilejul unei atât de puternice în-
dreptățiri în credințele noastre de-
spre acest tânăr poet, încât ne vine
uneori să-i luăm volumul de versuri
și să ieșim cu el în stradă pentru
a strigă trecătorilor:

Stați oameni buni să vă citim
poezie adevărată, scrisă de Șugariu,
prietenu nostru și al sublimului,
plecat în Capitala țării spre a adânci
taina slovei.

Stați și ascultați-ne măcar o stro-
fă, de ex., din **Incantația I** pentru
o zână mică:

... „Isvor de munte, ochi de
căprioară,

El vorba ta curată și ușoară;
Și sânul tău mai crud ca frunza
de alun
Se gudură sub haină, mic și bun.

Trecere prin alba poartă, volo-
mul acesta de nebănuț de minuna-
te versuri vil îl vom prezinta cu ono-
rurile cuvenite în numărul viitor

Victor Ștanciu

**SERBAREA ARBORILOR ȘI A
PASĂRILOR**

editura revistei Satul și Școala Cluj

Lei: 10

Autorul și-a tipărit, și bine a fă-
cut, o conferință pe care o fi fi-
nut-o cândva. Necesitatea sădărei și
îngrijirii pomilor de tot felul și-a
arborilor în general, protejarea di-
feritelor păsări, sunt lucruri pe ca-
ri intelectuali noștri și lumea de
ori ce fel le ignorează.

Cărțulia de față, scrisă frumos și
documentat, va trezi în cititori
interesul ce se cuvine problemei.

CONST. GH. POPESCU

RĂBOJ

Panaît Cerna. Numele multora dintre acei ce altă dată ni-au dus faima frumuseții slovei și-a neamului, peste mări și țări, sunt azi complet indifferente »intelectuaților« noștri.

Amintirea lor nu spune, uneori, prea multe nici chiar acelor cărora ar trebui să le spună.

Cine — afară de cei câțiva cunoscuți, încăpăținați, răscolitori de gânduri și de simțiminte, pe cart-i poți număra pe degete — mai evocă numele unui Petică, Cerna, Iosif și-atâția alții, cari au imprimat, prin sensibilitatea sufletelor și tăria talentelor lor, pecetea culturii pe sfera țării noastre atât de necunoscute și de sfidate?

Numele poetului, a cărui amintire o încreștăm pe acest răboj, a fost cândva — acum douăzeci și cinci de ani — o fală și o mare speranță pentru poezia românească. Astăzi? Astăzi pomenirea numelui lui e un motiv de a plictisi, de a face să roșească mutre pretinse cultivate.

Panaît Cerna, pe numele lui adevărat Stanciof, — Cerna fiind împrumutat după numirea satului, din jud. Tulcea, în care s'a născut la 25 Sept. 1881. — a fost unul din cântăreții cei mai iubiți și mai apreciați ai noștri.

În 26 Martie c. s'a împlinit un sfert de veac dela moartea lui, moarte întâmplată în Germania la 26 Martie 1913 și pricinuită de o boală de piept agravată pe urma unei pneumonii. Rămășițele-i pământești au fost însă aduse în țară și înhumate în cimitrul Bellu din capitală. Astfel, acel ce ni-a dat acele minunate versuri și care-și încercase talentul în 1897 în revista »Povestea vorbei« cu un Sonet pentruca la scurt timp să semneze și'n Semănătorul lui Vlăhuță, sub pseudonimul Elvira »Noapte de vară«, s'a stins în vârstă de 32 de ani. . . . »Mic de trup, ca un japonez, cu ochii vioi sclipitori de inteligență« cum ni-l descria regretatul Bogdan-Duică, în Panaît Cerna, lumea cunoscătoare a valorii poeziilor lui, pune mari și îndreptățite speranțe,

Titu Maiorescu, de pildă, îi prevedea o catedră universitară, iar Al. Vlăhuță îi prețuia versurile ca adevărate comori.

Regretăm că spațiul restrâns nu ne permite a ne extinde asupra vieții acestui vitregit al soartei, mai ales asupra lirismului și patriotizmului din Poeziile lui. Nădărdum însă că cititorul, nesatisfăcut de puținătatea rândurilor

noastre, se va interesa singur și m-i amănunțit de cele rămase pe urma a celui ce ne îndemna:

. . . »Ai numai o viață, și-ar fi păcat
Să mori făr'a cunoaște comoara ei deplină.«

*

Gazeta Transilvaniei a împlinit, mai zilele trecute, o sută de ani dela apariție.

Presa de peste tot a sărbătorit acest eveniment așa cum trebuia, așa cum merita.

În acest ziar au izbucnit, clocotitor, primele îndemnuri pentru eliberările noastre. Prin penele lui Barițiu și-a lui Mureșanu s'a scurs foc, propovăduindu-se credința și slova românească și apărându-se cu înflăcărată dragoste năzuințele românești.

În Gazeta Transilvaniei oricine va găsi întreaga viață sbuciumată a românilor îndărjiți de lupte pentru libertate și omenie.

*

Poeta mamă, Elena Farago, directoarea Muzeului Aman din Craiova, este sărbătorită cu prilejul împlinirii a 60 de ani de viață.

Românimea de peste tot, pătrunsă de frumusețea versului ei, îi aduce un călduros și merital omagiu.

Căci . . . »Dna Elena Farago este întâia noastră poetă, care a făcut din vers mai mult decât un fir de insălat cuvintele și în fragila pânză de paianjen a strofelor sau romanțelor dsale a aruncat, ca pe-o urnă de lacrimi, în miniatură, înlma dsale suferindă . . . « Vestală neobosită a focului sacru, dna Elena Farago, aduce și astăzi în plină celebritate, aceeași zel liric și aceeași puritate a inimii ca și'n întâile încercări, de-acum treizeci de ani și mai bine. Pe fruntea sa, modestul busuioc al debutului și taurul domnesc al premiului național de Poezie, se împletesc în cea mai intimă și armonioasă cunună. « (Perpessicius — Cuvântul)

Afirmarea se alătură din toată inima unei atât de mărețe și de potrivite sărbătoriri.

*

Academia Română a sărbătorit în 2 Aprilie c. o sută de ani dela nașterea celui mai mare povestitor al nostru, Ion Creangă. Șugubățul neîntrecut din Humulești Neamțului, a fost pentru proza românească ceaie prietenul său »bădița Mihai« Eminescu, a fost pentru poezia noastră.

Centenarul nașterii autorului »Amintirilor din copilărie« va fi pentru cititorii cari i-au gustat farmecul slovei un prilej de pioasă aducere aminte.

Const. Gh. Popescu

REDAȚIONALE

Sântem din nou obligați să anunțăm că ne sânt prea strâmte cadrele pentru a înregistra abundența de material ce o avem. Am fi fericiți să putem soluționa problema în sensul

dublării paginilor.

Până atunci chiar Buletinul „Astrei” apare în acest prea redus chip.

Dela Cinema Astra

Sezonul cinematograful mai dăinuie încă, deși se pare că publicul nu e prea înțelegător.

Cinema „Astra” a căutat întotdeauna să servească în modul cel mai onorabil, pe amatorii săi prețuiți. Dovadă sunt atâtea și atâtea filme celebre cari s'au perindat pe ecranul de aici, producând de nenumărate ori, săli pline. Nici nu mai vorbim, de interesul ce-l depune cinematograful „Astra” pentru filmele bune ce pot fi văzute de tineretul școlăresc.

Incepând cu Dumineca Florilor, vor rula: Celebra creație de junglă a lui Warner Baxter: „Craiuul Pădurilor” și minumatul film: „Mica prințesă” cu Sirley Temple.

De Paști vom vedea: „Teroarea” cu Edward G. Robinson și „Premiera” sau „Dansul continuă” o admirabilă revistă în frunte cu Zarah Leander.

Rețineți vă rog acest nume: Zarah Leander. Il veți ma auzi, întru cât el este al unei noi vedete de cinema. O vedetă, care va curceri cât de curând sufragiile admirative ale lumii fiind a demnă rivală a divei Greta Garbo.

Sărbătoarea muncii de 1 Mai, coincide cu rularea frumosului film tehnicolor „Ingerul străzii” cu Simone Simon. Cine prețuește creațiile acestei adolescențe admirabile, nu va ocoli filmul. Completarea o va face emoționanta producție a lui Victor Francen, intitulată „Foc”.

Toate aceste filme, încadrate în jurnale actuale și alte și alte mărunte completări, vor putea face față sezonului actual, ce ținde să se pelungească mult, peste termenul scadenței sale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INTELECTUALI!

117.747 publicații străine
2.253 publicații românești

cuprind adesea studii și informațiuni privind domeniul Dvs. de activitate. — Dar cine poate urmări, tăia și clasa 120.000 de publicații, punându-vă zilnic pe masa de lucru cea mai prețioasă și completă sursă de informații asupra problemelor care formează preocuparea Dvs.? 102 agenții din lumea întreagă prin intermediul agenției

„SERVICIUL GAZETELOR”

București — Str. Sf. Constantin No. 24 — telefon 3-16-15

Prospecte, oferte și probe gratis la cerere.

Afirmarea

Literară-Socială

EDITATĂ DE „ASTRA”, DESPĂRIȚĂMÂNTUL SATU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL III — No. 4.— APRILIE 1938

Redacția și administrația: Satu-Mare, Str. Moldova Nr. 53.

BCU Cluj / Central University Library Cluj